

Ajankohtaista ympäristöministeriössä

Sonja Pyykkönen, ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö

YSV Lammin päivät 9.10.2024

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

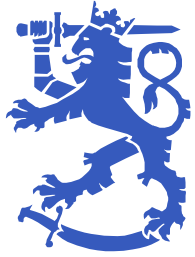

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Sisältö

- Valtion aluehallinnon uudistus
- Yhden luukun palvelujen hanke
- Lainsäädännön eteneminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtion aluehallinnon uudistus

Uudistuksen perusperiaatteet

Mitä tehdään?

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) ympäristöasioiden vastuualueen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä **uuteen valtakunnalliseen virastoon**
- Muodostetaan uudet alueelliset **elinvoimakeskukset**

Miksi tehdään?

- Tavoitteena on entistä **yhtenäisemmät ja sujuvammat lupa- ja valvontaprosessit** asiakkaille ja yrityksille. Palvelut ovat tarjolla aiempaa **kattavammin** yhdestä virastosta.
- Sujuvoitetaan prosesseja ja palveluja.
- Turvataan palvelujen saatavuus ja viraston kattava alueellinen läsnäolo eri puolilla Suomea.

Lähtökohtana hallitusohjelma

Uusi valtakunnallinen virasto

- Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät uuden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston alaisuuteen
- Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden lupaprosessin kautta.

Elinvoimakeskukset

- ELY-keskusten osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin.
- Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskusten pohjalta.

Lupa- ja valvontatehtävät

- Vahvistetaan yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoitetaan lupaprosesseja.
- Kehittämisen pääperiaatteena on moninaisuus.

Turvataan

- Kielelliset oikeudet.
- Varautumisvastuiden toteutuminen.
- Yhteistyö alueellisten viranomaisten kanssa sekä alueellinen läsnäolo ja toimipisteverkosto.
- Valvonta- ja lupakäytäntöjen yhdenvertaisuus.

Uusi valtakunnallinen virasto

- Lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät kootaan uuteen monialaiseen virastoon
- Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät siis yhdistyvät
- Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. Alueellinen läsnäolo ja toimintakyky turvataan hyvinvointialueiden yhteistoiminta-alueisiin perustuen. Virastolla voi kuitenkin olla tätä laajempi toimipisteverkosto.
- Uudistuksessa varmistetaan kielelliset oikeudet. Erityistä huomiota kiinnitetään varautumisvastuisiin ja yhteistoimintaan alueellisten viranomaisten kanssa.

Aluehallintovirastojen nykyiset toimipaikat

Lähde: avi.fi

Lupa- ja valvontaviraston toimialat

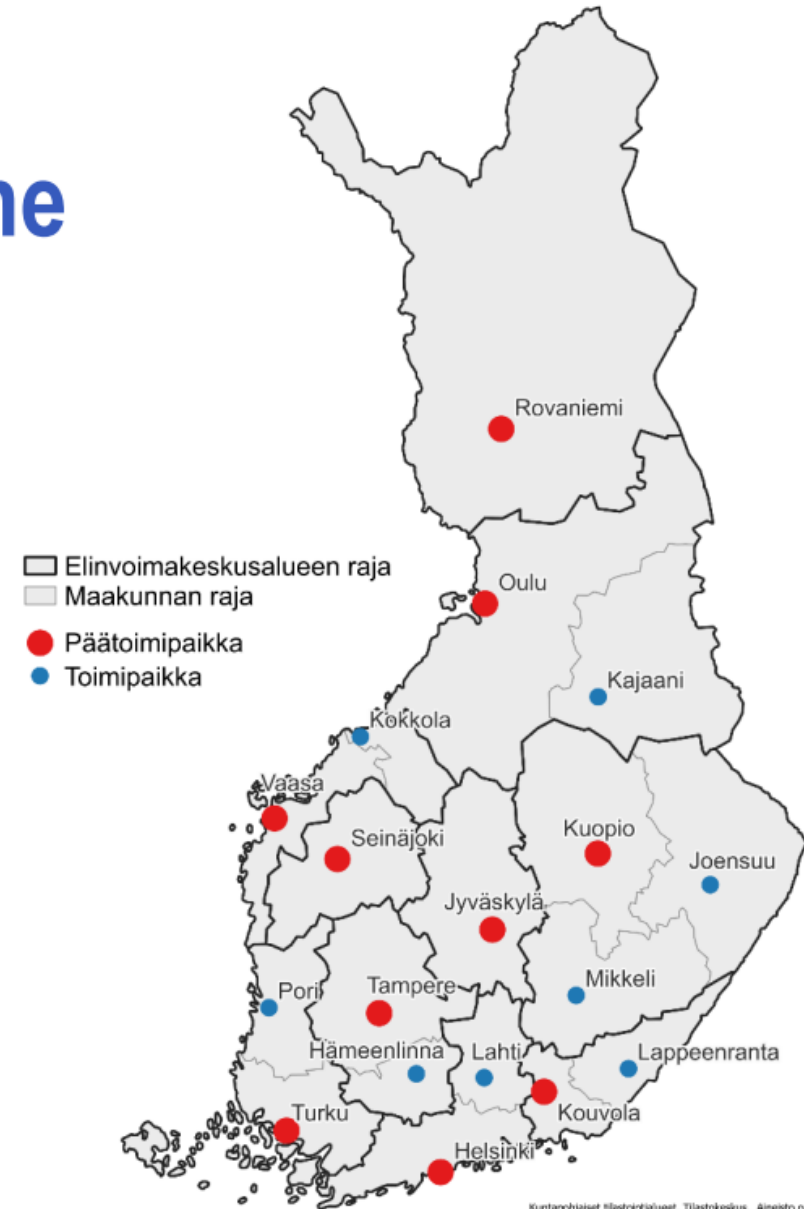
1. Sosiaali- ja terveystoimiala: sosiaali- ja terveydenhuoltoon, terveydensuojeluun sekä alkoholi- ja tupakkahallinnon ja adoptioasioiden hallintoon sekä muutoksenhakuun liittyvät viranomaistehtävät
2. Varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja kulttuurin toimiala: varhaiskasvatusta, opetusta, nuorisoa, koulutusta, kirjastoja, liikuntaa koskevia tehtäviä sekä hautaamiseen liittyviä tehtäviä
3. Ympäristötoimiala: ympäristön ja luonnon suojelun sekä ympäristövaikutusten arvioinnin tehtäviä, alueidenkäytön ja rakentamisen, vesien- ja merenhoidon lupa-, ohjaus-, suunnittelu- ja valvontatehtäviä, vesitalousasioiden lupa- ja valvontatehtäviä ja muita ympäristön käyttämistä ja suojelua koskevia tehtäviä
4. Työsuojelun toimiala: työsuojeluhallinnon lupien, valvonnan sekä ohjauksen sekä tuotevalvonnan tehtäviä
5. Pelastustoimen ja varautumisen toimiala: pelastustoimen valvonta, pelastustoimen palvelujen laadun, saatavuuden ja tason valvonta ja arviointi, suuronnettomuusharjoitusten arviointi erityistä vaaraa aiheuttavissa kohteissa, metsäpalojen lentotähystyksen hallinnointi ja ohjaus, pelastustoimen valtionavustuksiin liittyvät tehtävät, varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen ja alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen

Elinvoimakeskusten asema ja toiminta-ajatus

- Elinvoimakeskukset ovat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvia monialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.
- Elinvoimakeskukset vastaavat alueiden kehittämisestä sekä rahoituksesta ja hoitavat elinkeinotoiminnan edistämiseen ja yritystoimintaan, työllisyyteen, maatalouteen, maahanmuuttoon ja kotoutumiseen, liikenteeseen, alueiden käytön edistämiseen, vesitalouteen, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja vesien hyvän tilan edistämiseen sekä kalatalouteen liittyviä tehtäviä alueillaan.
- Elinvoimakeskusten toiminnan lähtökohtana on alueellisuus, mutta perustellusta syystä ne voivat hoitaa tehtäviä laajemmalla alueella. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi palvelujen saatavuuden parantaminen ja asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu, voimavarojen käytön tehostaminen, kielellisten oikeuksien edistäminen, erityisasiantuntemuksen saatavuus, tehtävän alueellinen luonne tai turvallisuuden kannalta kriittisten toimintojen ylläpito.

Elinvoimakeskusten määrä ja toimipaikat sekä sisäinen rakenne

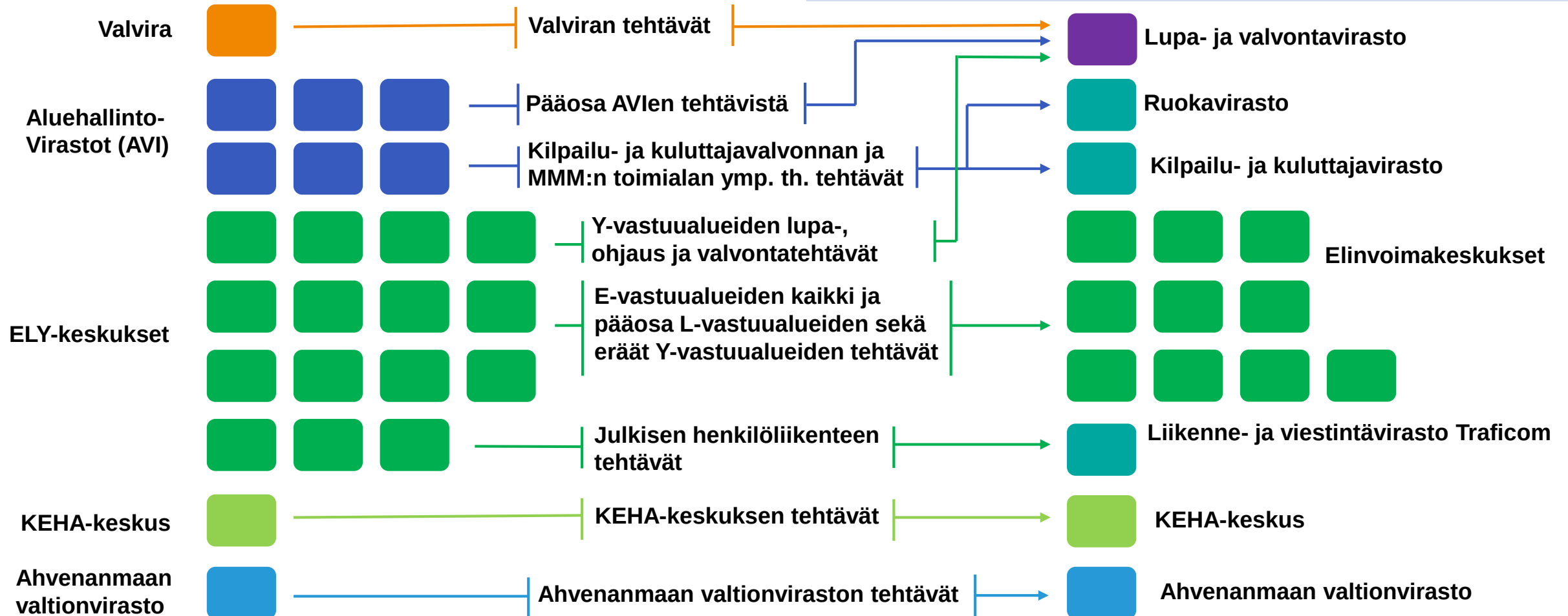
- Perustetaan 10 elinvoimakeskusta
- Elinvoimakeskuksissa olisi niiden tehtävistä ja koosta riippuen **kolme osastoa**, joista ensimmäinen hoitaa elinkeinojen ja osaamisen, toinen liikenteen ja kolmas maaseutupalvelujen tehtäviä sekä ympäristötehtäviä. Lisäksi keskuksessa voisi olla osastot yhdistäviä ja muita yksiköitä.
- **Osa elinvoimakeskusten tehtävistä keskitettäisiin** tiettyihin keskuksiin (28 tehtävää, noin 1/3 kaikista tehtävistä). Keskitettyjä tehtäviä ovat muun muassa vesitaloustehtävät, kalataloustehtävät, maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta, vesienhoidontehtävät sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanotehtävät, joissa rahoituksesta vastaava elinvoimakeskus tekee tiivistä yhteistyötä muiden elinvoimakeskusten ja alueen maakuntien kanssa.
- Uusien keskittämiskäytäntöjen valmisteluun suhtaudutaan lähtökohtaisesti pidättyväisesti.

Yleiskuva tehtäväsiirroista ja virastorakenteen muutoksesta

Nykytila: tehtävät organisoitu 24 virastoon: Valvira, 6 aluehallintovirastoa, 15 ELY-keskusta, KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Tavoitetila: tehtävät organisoitu 15 virastoon: Lupa- ja valvontavirasto, 10 elinvoimakeskusta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Ruokavirasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto

Uudistus kattaa

4600 työntekijää

27 virastoa

9 hallinnonalan tehtäviä

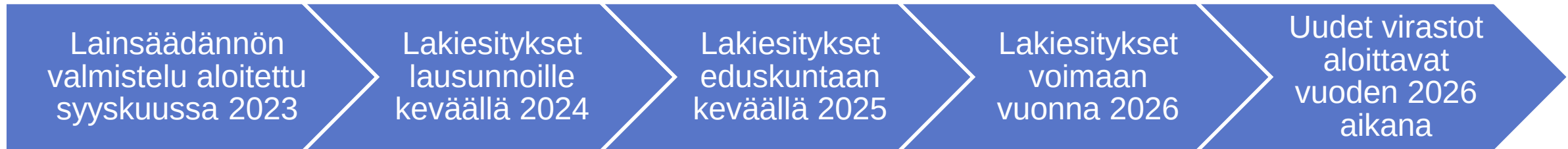

330 milj. e virastojen
nettomäärärahoja
vuonna 2024

Lainsäädäntöhankkeen eteneminen

Toimeenpanohankkeet käynnistyvät vuonna 2024 ja
jatkuvat vuoteen 2026

Esitys lähetetään
lausuntokierrokselle ennen
kesälomakautta 2024

Hallituksen esitys annetaan
eduskunnalle kevätkaudella 2025.

Lupa- ja valvontaviraston sidosryhmä- ja asiakastilaisuus 29.10.2024

- [Tervetuloa Lupa- ja valvontaviraston valmistelun sidosryhmä- ja asiakastilaisuuteen \(creamailer.fi\)](https://creamailer.fi)
- Esitellään valtion aluehallintouudistus, LVV ja EVK – toimeenpanohankkeet. Lisäksi esitellään tulevan viraston eri toimialojen osastojen valmistelutyötä mm. palvelujen ja prosessien valmistelua.

Ympäristölupamenettelyjen kehittäminen yhden luukun palvelujen hankkeessa

Yhden luukun palvelut

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Sujuva lupamenettely

”Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti ja digitaalisesti yhden ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta.

Lupakäytäntöjen sujuvoittamisella edistetään puhdasta siirtymää ja Suomen kilpailukykyä

Yhdellä viranomaisella on vastuullaan lupaprosessin eteneminen ja koordinointi. Tämä viranomainen vastaa myös siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella luvitukseen liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista.”

Valtion aluehallinnon uudistus luo perustan yhden luukun palvelujen hankkeelle

- Luvituksen sujuvuus vahvistaa Suomen kilpailuetua ja houkuttelevuutta investoinneille – puhtaan talouden murros edellyttää ennakoitavuutta ja toimivia lupaprosesseja
- Uudessa Lupa- ja valvontavirastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen valtakunnallisen kokonaisuuden
- **Luvan käsittelyä voidaan tehostaa, käsittelyaikaa lyhentää ja laatua parantaa valtakunnallisen toimivallan, menettelyjen yhdentämisen ja tätä koskevien toimintatapojen sekä lainsäädännön kehittämisen kautta**
- **Samalla huolehditaan ympäristövaatimuksista, haitankärsijöiden asemasta ja sidosryhmien osallistumisesta**

Keskeiset luvat yhden luukun kautta

- Yhden luukun palvelu vahvistuu uudistuksessa merkittävästi
 - Yksi viranomainen vastaa lupa- ja muiden menettelyjen etenemisestä ja koordinoinnista ennakko-ohjauksesta jälkivalvontaan (valtion ympäristöasiat).
- Yhden luukun etuja asiakkaalle
 - Toiminnanharjoittaja asioi jatkossa digitaalisen lupaprosessin kautta
 - Yhden viranomaisen malli varmistaa valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat ja edistää tasapuolista kohtelua
 - Lisää päätösten ennakoitavuutta ja laatua, vähentäen myös tarvetta muutoksenhakuun
- Useita lupia vaativissa hankkeissa lupamenettely johtaa nykyistä useammin yhteen lupapäätökseen ja yhteen valitusmahdollisuuteen
 - Esimerkiksi vesilain, ympäristönsuojelulain ja luonnonsuojelulain yhteiskäsittely
- Ympäristöasioiden ”digiluukku” syntyy useiden digihankkeiden yhteistyönä
 - Luvat ja valvonta -palvelusta kehitetään kattava lupien digitaalinen hakukanava

Yhden luukun palvelujen hankkeen kokonaisuus

Seurantaryhmä

Yhden luukun lainsäädäntöhanke

- Tavoitteena edistää yhden luukun mallin toteuttamiseen liittyviä hallitusohjelman kirjauksia ja sujuvoittaa ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyä uudessa valtion aluehallinnon rakenteessa
- Valmistelussa useita hallituksen esityksiä
- Muut puhtaan siirtymän vauhdittamista ja lupamenettelyjen kehittämistä koskevat lainsäädännölliset erillistoimet ja -selvitykset

Yhden luukun toimeenpanohanke

- Yhden luukun palvelumallin vieminen ympäristötoimialan toimintamalleihin ja keskeisten prosessien palvelumuotoilu
- Yhteyspisteviranomaisen pilotti
- YVA-menettelyn toimeenpanon kehittäminen
- Toteutetaan yhteistyössä henkilöstön kanssa ja varmistaen sidosryhmäyhteistyö toteutuksen eri osa-alueissa
- Tiivis yhteistyö Lupa- ja valvontaviraston toimeenpanohankkeen ympäristötoimialaryhmän kanssa

Yhden luukun digitalisaation edistämistoimet

- Digitaaliset ratkaisut toteuttamaan yhden luukun toimintamallia
- Kehitetään tietovarantoja ja tietorakenteita niin, että tietojärjestelmät voisivat toimia yhdessä yhden luukun periaatteella
- Luvat ja valvonta -palvelusta ympäristöllisten sähköisten asiointien asiointikanavaksi.
- Yhteistyö Lupa ja valvontaviraston toimeenpanohankkeen tietohallintaryhmän kanssa

Yhden luukun lainsäädäntöhanke: keskeisten ehdotusten päälinjoja

Tiivistetään YVA-
menettelyn ja
lupamenettelyn yhteyttä

Säädetään
ympäristöllisten lupien
yhteiskäsittelystä
nykyistä laajemmin

Tarjotaan tieto
käsittelyajoista ja
seurataan määräaikojen
toteutumista

Tuodaan lupa-asioita
koskevat EU-velvoitteet
kansalliseen
toimintaympäristöön

Varmistetaan
ympäristöasioiden
käsittelyn
yhdenmukaisuus,
sujuvuus ja
ennakoitavuus lupa- ja
valvontavirastossa

Huolehditaan
päättöksenteon
asiantuntemuksesta ja
riippumattomuudesta

Lupa- ja valvontavirastosta yhteyspisteviranomainen

- EU-säädöksissä vaatimus nimetä kansallinen **yhteyspisteviranomainen**, joka koordinoisi lupamenettelyjä (menettelyn piiriin luetaan kaikki hankkeiden vaatimat luvat ja muut hallinnolliset menettelyt). Yhteyspisteviranomainen toimisi ainoana yhteyspisteenä toiminnanharjoittajan suuntaan.
- Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjaus yhden luukun viranomaisesta yhteneväinen em. EU-säädösten kanssa:
 - ”...yhdellä viranomaisella on vastuullaan lupaprosessin eteneminen ja koordinointi tarvittavine selvityksineen. Tämä viranomainen vastaa myös siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella luvitukseen liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista. Tavoitteena on, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voitaisiin hyvällä yhteistyöllä ja ennakkoinnilla vähentää...”

Viranomaisrakenne ja lupamenettelyt

Aluehallintovirasto

- Ympäristölupa
- Vesilupa
- Maa-aineslupa (osin)

ELY-keskus

- Luonnonsuojelupäätös
- YVA-menettely
- Natura-arvio, vesienhoidon poikkeamat
- Lupien valvonta

Lupa- ja valvontavirasto

- Ympäristölupa
- Vesilupa
- Maa-aineslupa (osin)
- Luonnonsuojelupäätös
- YVA-menettely
- Natura-arvio
- Vesienhoidon hankekohtainen poikkeus YSL, VL lupa-asian yhteydessä

Kunta

- Ympäristölupa
- Maa-aineslupa
- Rakentaminen
- Kaavoitus

Tukes

- Kaivoslain mukaiset luvat
- Kemikaaliturvallisuuslupa

Aikataulu ja suhde talousarvioon

- Hallituksen esitysluonnosten (aluehallinnon uudistus ja YLP-HE) **lausuntokierros päättyi 30.8. ja jatkovalmistelu on käynnistynyt**
- Esityksen pääasialliset talousarviovaikutukset kohdistuvat vuodesta 2026 alkavalla ajalla
- Hallituksen esitys **eduskunnalle alkuvuonna 2025**
- **Lait voimaan 1.1.2026** yhdessä virastouudistuksen kanssa

Digitalisaatiohankkeet edistävät sähköistä asiointia

- Yhden luukun toimintamallin toteuttaminen vaatii monia merkittäviä uudistuksia ympäristöviranomaisten tietojärjestelmissä.
- Ympäristöasioiden ”digiluukku” syntyy useiden digihankkeiden yhteistyönä.
 - Luvat ja valvonta -palvelusta kehitetään kattava lupien digitaalinen hakukanava.
 - ”Yhden luukun palvelujen digitalisaation koordinointi -hankkeessa” (YLP Digi) varmistetaan, että useat tietojärjestelmä- ja organisaatiokohtaiset kehittämishankkeet palvelevat samaa tavoitetta, yhden luukun digitaalisia palveluita ympäristöasioissa.
 - ”Ympäristönsuojelun tietorakenteiden ja yhteentoimivuuden kehittäminen” -hanke (YTY) edistää ympäristönsuojelutiedon yhteen toimivuutta, jotta tiedot voivat virrata sujuvasti läpi viranomaisten palveluketjun.

Yhden luukun palvelujen digitalisaation kehittämisen aikataulu

2024

- Yhden luukun palvelujen digitalisaation kehittämisessä Luvat ja valvonta -palvelu (LV) kehittämisen lähtökohdaksi
- **Määrittely ja palvelumuotoilu HE luonnoksen perusteella, vesilupa integroidaan LV-palveluun**
- Ympäristönsuojelun tietorakenteita ja yhteentoimivuutta kehitetään
- Lupa- ja valvontaprosessien digitalisaation tuottavuushanke (LUVAKE) jatkuu

2025

- **EU-säädösten mukaiset lupa-asiat ja lupapalvelut osaksi Luvat ja valvonta -palvelua**
- Ympäristönsuojelun tietorakenteita ja yhteentoimivuutta kehitetään, tietovarantoa suunnitellaan ja aloitetaan tietovarannon rakentaminen
- Yhteydet rakennetun ympäristön tietojärjestelmään varmistetaan
- Lupa- ja valvontaprosessien digitalisaation tuottavuushanke (LUVAKE) jatkuu

2026

- Valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto (LVV) aloittaa
- **Luvat ja valvonta -palvelu ensisijainen asiointiväylä, etenkin monilupaisille investointihankkeille**
- Ympäristönsuojelun tietorakenteita ja yhteentoimivuutta kehitetään edelleen ja jatketaan tietovarannon rakentamista
- Lupa- ja valvontaprosessien digitalisaation tuottavuushanke (LUVAKE) jatkuu

2027

- Lupa- ja valvontaprosessien digitalisaation tuottavuushanke (LUVAKE) päättyy
- Jatkotoimet ympäristöllisten asiointien kehittämiseksi, yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja tietovarannon jatkuvuuden varmistamiseksi

YLP-toimeenpanohanke vie yhden luukun toimintamallin käytäntöön

- Lupa- ja valvontaviraston perustaminen ja ympäristötehtävien organisointi valtakunnallisesti on **merkittävä toiminnallinen uudistus**
- Jatkossa yksi valtion ympäristöviranomaisen vastuussa kokonaisuudesta: luvat, ohjaus ja valvonta (aiemmin nämä jakaantuivat eri virastojen prosesseihin)
- Yhden luukun palvelujen periaate rakennetaan sisään viraston ympäristötehtävien toimintamalliin ja palvelumalleihin
- Pilotoidaan yhteyspisteviranomaisena toimimista (CRMA) ja kehitetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimeenpanoa.
- Toteutetaan yhteistyössä henkilöstön kanssa ja varmistaen sidosryhmäyhteistyö toteutuksen eri osa-alueissa
- Aikataulut sovitetaan yhteen Lupa- ja valvontaviraston toimeenpanohankkeen kanssa.

Vuosi 2024

Vuosi 2025

Lisätietoa

Ympäristöministeriön yhden luukun palvelujen hanke

ym.fi/yksiluukku

[Hankeikkuna: Yhden luukun palvelujen hanke, YM046:00/2023](#)

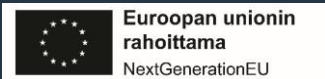
[Hankeikkuna: Yhden luukun lainsäädäntöhanke, YM063:00/2023](#)

Valtion aluehallinnon uudistus

[VM aluehallinnon uudistus](#)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Ympäristöministeriössä valmisteilla useita muitakin säädöstoimia osana yhden luukun palvelujen hanketta

Uusiutuvan energian lupamenettelylain uudistaminen

- HE:n perusvalmistelu käynnissä - lausuntokierros syksyllä ja eduskunnalle vko 7/2025

Kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspiste ja strategisten hankkeiden etusija

- HE:n jatkovalmistelu käynnissä, HE annettaisiin eduskunnalle vko 47

Nettonollateollisuuden hankkeiden yhteyspiste ja strategisten hankkeiden etusija

- HE:n perusvalmistelu käynnissä, HE annettaisiin eduskunnalle joulukuussa -24

HE Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen

- HE annettaisiin eduskunnalle vko 41

Rakentamislain muutokset

- HE annettu eduskunnalle 19.9.2024

Alueidenkäyttölain uudistus

- Perusvalmistelu loppusuoralla, HE annettaisiin eduskunnalle vko 20/2025

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen

Katujen kunnossapitolaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki (alueidenkäyttölaki 1.1.2025 lähtien)

Rakentamislaki

Rakentaminen

Voimaan 1.1.2025

Alueidenkäyttölaki

Alueidenkäytön
suunnittelu

Valmisteltavana

**Yhdyskunta-
kehittämislaki**

Kaavojen
toteuttaminen ja
maapolitiikka

Valmisteltavana

**Yhdyskunta-
rakentamislaki**

Yleiset alueet ja
hulevedet

Valmisteltavana

Työryhmä (alueidenkäyttö)

11/2023 - 09/2024

Pj Anna-Leena Seppälä

Työryhmä (kaavojen toteutus)

12/2023 - 08/2025

Pj Samuli Alppi

Ympäristöministeriön uusi osoite

- Valtioneuvosto tiivistää ja keskittää toimitilojaan
- Ympäristöministeriö siirtyy joulukuussa osoitteeseen Aleksanterinkatu 4-10 (samaan kiinteistöön työ- ja elinkeinoministeriön väen kanssa)

Kuva: Wikipedia

